

Arvioitavat kokonaisuudet: Hampaiston oikomishoito

Oikomishoidon alkututkimus	2
Potilastapaus hoidonsuunnitteluseminaarissa	4
Kliinisen potilastapauksen esittäminen valtakunnallisella foorumilla	6
Kefalometrisen analyysin teko terveyskeskuspotilaalle	8
Kefalometrisen analyysin teko erikoissairaanhoidon potilaalle	10
Muotoiltavan kiinteän kojeen kaaren tai osakaaren valmistus	12

Oikomishoidon alkututkimus

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hammaslääkäri osaa

- tehdä oikomishoidon alkututkimuksen
- kirjata löydökset potilasasiakirjoihin
- pyytää tarvittavan lisädokumentaation

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Jos tutkimus on puutteellinen tai väärin tehty voidaan päätyä virheelliseen diagnoosiin ja hoitosuunnitelmaan

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Ammatillisuus
- Vuorovaikutustaidot
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuva hammaslääkäri

- Esittäytyy, kertoo oman roolinsa ja mitä tehdään
- Selvittää potilaan kannalta olennaiset taustatiedot potilastietojärjestelmästä
- Kysyy kattavan anamneesin – haastattelee potilaan
- Tutkii ekstraoraalistatuksen
- Tutkii intraoraalistatuksen
- Tutkii purentaelimen toiminnan
- Tekee asianmukaiset ja selkeät potilasasiakirjamerkinnot
- Tunnistaa lisädokumentaation tarpeen ja kiireellisyyden
- Pyytää tarvittavan lisädokumentaation
- Kertoo oleelliset lääketieteelliset asiat ymmärrettävästi
- Määrittää seuraavan kontakti-/hoitoajan

Testattavat tiedot, taidot ja asenteet

- Kliiniset taidot
- Teoreettiset tiedot

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Itsenäinen opiskelu

Teoriakoulutus (seminaarit, kirjallisuus, julkaisut)

Alkututkimusten seuraaminen ja suorittaminen

Potilasasiakirjoihin tehdyt merkinnät

Arviointimenetelmät

Erillinen arviointikaavake - Oikomishoidon alkututkimus

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson lopussa - ensimmäisen 6 kk:n aikana

Osaamisen arvio uusitaan, jos erikoistumispaikka vaihtuu (ESH, PTH)

Potilastapaus hoidonsuunnitteluseminaarissa

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hammaslääkäri esittää uuden potilastapauksen, jossa hän on tehnyt itsenäisesti alkututkimuksen ja koonnut diagnostiikkaan tarvittavat dokumentit. Erikoistuva hammaslääkäri esittää näihin perustuen listan diagnoosikoodeista, ongelmista ja hoidon tavoitteista sekä edellisiin perustuvan ehdotuksensa hoitosuunnitelmaksi.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Potilastapauksen puutteellinen dokumentaatio ja siihen perustuva diagnostiikka ja/tai heikko erikoisalan tietojen ja taitojen hallinta riskeeraa hoitosuunnitelman. Väärä asenne ja toiminta – hoidon aloitus ilman perusteellista diagnostiikkaa ja siihen perustuvaa hoitosuunnitelmaa – muodostaa vakavan riskin potilaan terveydelle.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Oma osaaminen ja tiedonhallinta
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Vuorovaikutustaidot
- Yhteistyötaidot
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuva hammaslääkäri osaa ja omaa motivaation

- Dokumentoida huolellisesti ja tarkasti potilastapauksen (valokuvat kasvoista ja hampaistosta, röntgenkuvat analyseineen, mallit purennasta sekä purennan analyysi)
- Koota esityksen: anamnestiset ja kliiniset löydökset, diagnoosit koodeineen, ongelmat ja hoidon tavoitteet
- Ehdottaa hoitosuunnitelmaa tai useampaa ja pohtia näiden etuja ja haittoja sekä hoidon kestoa
- Pohtia hoitotuloksen pysyvyyteen vaikuttavia tekijöitä ja ehdottaa ylläpitovaiheen hoitosuunnitelmaa
- Käyttää power pointia tai muuta esitysmuotoa
- Esittää tapauksen suullisesti ja muokata esitystä seminaarissa tarvittaessa etenkin lopulta valittavan hoitosuunnitelman osalta

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Itsenäinen opiskelu
- Teoriakoulutus (seminaarit, kirjallisuus, julkaisut)
- Toisten erikoistujien esitykset hoidonsuunnitteluseminaareissa ja näistä syntyvästä keskustelusta oppiminen

- Aiempien omien potilastapausten koonti ja esittäminen muille erikoistujille ja alan senioreille hoidonsuunnitteluseminaareissa ja näistä saatava palaute
- Kouluttajan havainnointiin perustuva ohjaus

Arviointimenetelmät

Arviointi tapahtuu seminaaritalanteessa erillistä arviointilomaketta käyttäen.

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koejakson (6 kk) aikana on saavutettava taso 3 (erikoistuva suorittaa tehtävän itsenäisesti, mutta saa tarvittaessa ohjaajalta apua erityisesti hoitosuunnitelman tarkentumisen osalta).

Varsinaisen koulutuksen aikana EPA tehdään vähintään kerran kussakin koulutuspaikassa.

Edellytettävä taso on vähintään 3 (ks. edellä).

Ennen valmistumista on saavutettava vähintään taso 4 (erikoistuva suoriutuu tehtävästä itsenäisesti ja on jo hyvin lähellä erikoishammaslääkärin pätevyyttä).

Kirjallisuus

Proffit WR, Sarver DM, Ackerman JL. Orthodontic diagnosis: The problem-oriented approach.

Kirjassa: Proffit WR, Fields HW, Sarver DM (toim.). Contemporary Orthodontics, 5s painos, ss 150 – 219.

Proffit WR, Fields HW, Sarver DM. Orthodontic treatment planning: From problem list to specific plan.

Kirjassa: Proffit WR, Fields HW, Sarver DM (toim.). Contemporary Orthodontics, 5s painos, ss 220 – 277.

Kliinisen potilastapauksen esittäminen valtakunnallisella foorumilla

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hammaslääkäri esittää valtakunnallisessa ortodontian EHL-koulutustapahtumassa tai osana valtakunnallista core curriculum – videoluentosarjaa potilastapauksen, jonka diagnostiikkaan ja/tai hoitoon hän on itse merkittävällä panoksella osallistunut ja josta hän on koonnut tarvittavan dokumentaation.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Potilastapauksen puutteellinen dokumentaatio ja siihen perustuva diagnostiikka ja/tai heikko erikoisan tietojen ja taitojen hallinta vaarantaa potilaiden saaman hoidon tason. Kykenemättömyys luoda synteesi potilaan tilanteesta ja saamasta hoidosta muodostaa riskin esimerkiksi potilaan siirtyessä uuteen hoitopaikkaan. Ongelmat esittää suullisesti potilaan tilanne loogisesti edeten ja fokusoidusti heikentää potilaan asemaa esimerkiksi eri alojen yhteistyötä vaativien hoitojen suunnittelussa (mm. ortodonttis-kirurgiset hoidot).

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Oma osaaminen ja tiedonhallinta
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Ammatillisuus
- Vuorovaikutustaidot
- Yhteistyötaidot

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuva hammaslääkäri osaa ja omaa motivaation

- Dokumentoida potilastapauksen (valokuvat, röntgenkuvat, mallit purennasta, anamnestiset ja kliiniset löydökset)
- Koota esityksen tapaukseen soveltuvasti ja oleellisen hahmottaen (useimmiten: alkutilanne, diagnoosit, ongelmat, hoidon tavoitteet, hoidon toteutus, hoidon kriittinen arviointi, hoidon ennuste)
- Käyttää power pointia tai muuta esitysmuotoa
- Esittää tapauksen suullisesti ja keskustella siitä asiantuntevasti
- Huomioida esitykselle suunnitellun aikataulun
- Toimia ortodontian asiantuntijana monialaisessa tiimissä ja osana ammattikuntaa

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Itsenäinen opiskelu
- Teoriakoulutus (seminaarit, kirjallisuus, julkaisut)

- Muiden erikoistujien valmistamien potilastapausesitysten seuraaminen ja osallistuminen näistä käytävään keskusteluun
- Koulutuksen aikana useiden omien potilastapausten koonti ja esittäminen muille erikoistujille ja alan senioreille paikallisissa hoidonsuunnitteluseminaareissa ja näistä saatava palaute
- Kouluttajan havainnointiin perustuva ohjaus.

Arviointimenetelmät

Esityksen jälkeen arviointilomaketta käyttäen itsearviointi ja oppimiskeskustelu oman koulutuksen vastuuhenkilön tai muun oman kouluttajan kanssa – mikä esityksessä oli hyvää, missä voisi parantaa tulevaisuutta ajatellen.

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Yleensä vasta koulutuksen loppupuolella.

Ennen valmistumista saavutettava vähintään taso 4 (itsenäinen suoriutuminen vastaten lähes erikoishammaslääkärin osaamistasoa).

Kefalometrisen analyysin teko terveyskeskuspotilaalle

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hammaslääkäri osaa

- Tehdä kefalometrisen analyysin lateraalikalloröntgenkuvasta ja tulkita sitä
- Kaikki kefalometriset software-analyysiohjelmat sekä ilman analyysiohjelmaa kuvasta suoraan tehtyjen mittausten perusteella tehty analyysi hyväksytään
- Eri analyysityypeistä voi valita ohjaajan valitsemat analyysit
- Vaatimuksena kahden lapsipotilaan analyysit

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Väärästä lateraalikalloröntgenkuva tulkinnasta saattaa seurata väärä diagnoosi ja edelleen väärin määritellyt oikomishoidon tavoitteet.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuva hammaslääkäri osaa

- Arvioida lateraalikalloröntgenkuvan laatua ja laadun riittävyyttä luotettavan kefalometrisen analyysin tekoa varten
- Arvioida analyysin löydöksiä suhteessa potilaan ikään ja kasvuvaiheeseen
- Tehdä kefalometrisen analyysin pohjalta pehmyt- ja kovakudosdiagnoosin sekä kuvata nielun rakenteet
 - Leukojen antero-posteriorinen suhde kallonpohjaan ja toisiinsa
 - Kraniofakiaaliset vertikaalisuhteet
 - Etuhampaiden kallistuskulma
 - Alaleuan kasvusuunta
 - Kasvojen pehmytkudosprofiili ja vertikaalisuhteet

Testattavat tiedot, taidot ja asenteet

- Ortodontian lääketieteellinen osaaminen.

- Röntgendiagnostiikka osana lapsipotilaan ortodonttisen hoidon suunnittelua.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Itsenäinen opiskelu
- Teoriakoulutus (seminaarit, kirjallisuus, julkaisut)
- Kahden potilaan kefalometrisen analyysin teko itsenäisesti, jonka jälkeen ohjaaja tarkastaa suorituksen
- Ohjaajan havainnointiin perustuva arviointi

Arviointimenetelmät

Erillinen arviointikaavake - Kefalometrinen analyysi

Kahden potilaan kefalometrisen analyysin teko itsenäisesti, jonka jälkeen ohjaaja tarkastaa ne.

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Erikoistumiskoulutuksen ensimmäisen kuuden kuukauden aikana. Osaamisen arvio uusitaan, kun erikoistumispaikka vaihtuu erikoissairaanhoidon.

Kirjallisuus

W.Proffit. Contemporary Orthodontics. Section III. Elsevier

Kefalometrisen analyysin teko erikoissairaanhoidon potilaalle

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hammaslääkäri osaa

- Tehdä kefalometrisen analyysin lateraalikalloröntgenkuvasta ja tulkita sitä
- Kaikki kefalometriset software-analyysiohjelmat sekä ilman analyysiohjelmaa kuvasta suoraan tehtyjen mittausten perusteella tehty analyysi hyväksytään
- Eri analyysityypeistä voi valita ohjaajan valitsemat analyysit
- Kaksi potilasta, joista vähintään toinen on aikuinen

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Väärästä lateraalikalloröntgenkuva tulkinnasta saattaa seurata väärä diagnoosi ja edelleen väärin määritellyt oikomishoidon tavoitteet.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Lääketieteellinen osaaminen
- Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuva hammaslääkäri osaa

- Arvioida lateraalikalloröntgenkuvan laatua ja laadun riittävyyttä luotettavan kefalometrisen analyysin tekoa varten
- Arvioida kefalometrisesti ortognaattiskirurgisen hoidon tarpeen
- Tehdä kefalometrisen analyysin pohjalta pehmyt- ja kovakudosdiagnoosin sekä kuvata nielun rakenteet ja ilmatilat
- Tulkita analyysin

Testattavat tiedot, taidot ja asenteet

- Ortodontian lääketieteellinen osaaminen.
- Röntgendiagnostiikka osana ortodonttisen ja ortognaattiskirurgisen hoidon suunnittelua

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Itsenäinen opiskelu
- Teoriakoulutus (seminaarit, kirjallisuus, julkaisut)

- Kahden potilaan kefalometrisen analyysin teko itsenäisesti, jonka jälkeen ohjaaja tarkastaa suorituksen
- Ohjaajan havainnointiin perustuva arviointi

Arviointimenetelmät

Erillinen arviointikaavake - Kefalometrinen analyysi

Kahden potilaan kefalometrisen analyysin teko itsenäisesti, jonka jälkeen ohjaaja tarkastaa.

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Erikoistumiskoulutuksen erikoissairaanhoidossa toteutettavan jakson ensimmäisen kuuden kuukauden aikana.

Kirjallisuus

W.Proffit. Contemporary Orthodontics. Section III. Elsevier

Proffit W.R.: White R.P. & Sarver D.M.: Contemporary treatment of dentofacial deformity (Mosby).

Muotoiltavan kiinteän kojeen kaaren tai osakaaren valmistus

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva osaa tehdä ylähammaskaareen muotoiltavan kaaren tai osakaaren. Esimerkiksi Utility-kaari, T-loop- tai silmukkakaari, pystyynnostojousi, kulmahampaan distalointi-osakaari

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Väärin valmistettu kaari saattaa aiheuttaa vakavia haittoja siirrettäviin hampaisiin tai tukihampaisiin

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

- Kliininen ortodontia ja biomekaniikka
- Oma osaaminen ja tiedonhallinta
- Lääketieteellinen osaaminen
- Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuva hammaslääkäri

- Osaa arvioida aktiivisella oikomiskaarella/jousella toteutetun hampaan siirrossa tarvittavan voiman ja momentin kussakin tapauksessa
- Tuntee kaarilankojen ominaisuudet ja niiden käyttäytymisen
- Osaa valmistaa manuaalisesti tapaukseen sopivan jousen/kaaren
- Osaa seurata tapahtuvia muutoksia, kun jousi/kaari on aktivoitu
- Kykenee puuttumaan nopeasti tilanteeseen ja korjaamaan käytettyä jousia/kaarta, jos havaittu hampaan liike ei ole toivottu
- Työskentelee vastuullisesti kliinisessä hoitotilanteessa tiedostaen hoitoon liittyvät riskit ja huomioi potilaan kokonaisvaltaisesti

Testattavat tiedot, taidot ja asenteet

- Ortodontian lääketieteellinen osaaminen
- Biomekaniikka osana ortodonttisen hoidon toteutusta

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kaaren valmistus ensin ohjattuna ja mallin mukaan, myöhemmin itsenäisesti.

Harjoitus mallilla ja suoritus kliinisesti ohjattuna.

Arviointimenetelmät

Opettajan havainnointiin perustuva pisteytysarviointi.

Jousen/kaaren valmistus ensin ohjattuna ja sitten itsenäisesti. Ohjaaja tarkistaa ennen voiman asettamista sekä saavutetun lopputuloksen.

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Erikoistumiskoulutuksen 1-2. vuoden aikana ja itsenäisesti kolmannen vuoden aikana (3. ja 4. aste).